

Sociology of Education

The Mediating Role of Academic Satisfaction in the Relationship Between Career Aspirations and Academic Buoyancy Among Students in Wasit, Iraq

Khallad Hussein Abdalhasan¹, Gholamreza Manshaee²*, Maryam Hashim Hamad³, Ali Mehdad⁴

1. PhD Student, Department of Psychology, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.
2. Associate Professor, Department of Psychology, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran (Corresponding Author).
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Imam Kazem College, Wasit, Iraq.
4. Associate Professor, Department of Psychology, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** smanshaee@yahoo.com

Research Paper

Abstract

Receive: 2024/07/03
Accept: 2024/09/10
Published: 2024/09/18

Purpose: Academic buoyancy is crucial for students' performance and capability in university environments. This study aimed to determine the relationship between career aspirations and academic buoyancy, considering the mediating role of academic satisfaction among students at Wasit University in Iraq.

Keywords:

Career Aspirations, Academic Buoyancy, Academic Satisfaction, Students, Wasit

Methodology: The research method was correlational, and the statistical population included all students enrolled at Wasit University, Iraq, during the spring and summer of 2024. From the mentioned population, 250 students were selected through convenience sampling and responded to three questionnaires: Career Aspirations (Danziger et al., 2008), Academic Buoyancy (Hosseinchari & Dehghanizadeh, 2012), and Academic Satisfaction (Ahmadi, 2009). The research data were analyzed using Pearson's correlation coefficient and structural equation modeling (SEM) through SPSS version 26 and AMOS version 25 software.

Article Cite:

Hussein Abdalhasan KH, Manshaee GH, Hashim Hamad M, Mehdad A. (2024). The Mediating Role of Academic Satisfaction in the Relationship Between Career Aspirations and Academic Buoyancy Among Students in Wasit, Iraq, *Sociology of Education*. 10(2): 188-197.

Findings: The results indicated that career aspirations have a significant relationship with both academic buoyancy and academic satisfaction ($p < 0.05$ and $p < 0.01$). Structural equation modeling results demonstrated that academic satisfaction is a full mediating variable in the relationship between career aspirations and academic buoyancy.

Conclusion: Based on the findings of the present study, policymakers in Iraq's higher education system should focus on the role of career aspirations and academic satisfaction in empowering students for greater academic buoyancy.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2024.2034522.1587>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

نقش میانجی رضایت تحصیلی در رابطه میان آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی در دانشجویان شهر واسط عراق

خلاد حسین عبدالحسن^۱، غلامرضا منشی^۲، مریم هاشم حمد^۳، علی مهرداد^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
۲. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول).
۳. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده امام کاظم، واسط، عراق.
۴. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

✉ ایمیل نویسنده مسئول: smanshaee@yahoo.com

مقاله تحقیقاتی	چکیده
دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۱۳ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۰ انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۲۸ واژگان کلیدی: آرزوهای شغلی، سرزندگی تحصیلی، رضایت تحصیلی، دانشجویان، واسط استناد مقاله: حسین عبدالحسن خ، منشی غ، هاشم حمد م، مهرداد ع. (۱۴۰۳). نقش میانجی رضایت تحصیلی در رابطه میان آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی در دانشجویان شهر واسط عراق. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۱۰(۲): ۱۸۸-۱۹۷.	هدف: سرزندگی تحصیلی برای عملکرد و توانمندی دانشجویان در محیط‌های دانشگاهی از اهمیت زیادی برخوردار است. این پژوهش با هدف تعیین رابطه آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی با توجه به نقش میانجی رضایت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه واسط در کشور عراق اجرا شد. روش‌شناسی: روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه واسط عراق در بهار و تابستان سال ۱۴۰۳ (تابستان سال ۲۰۲۴) بودند. از جامعه آماری مورد اشاره، ۲۵۰ نفر دانشجو به صورت در دسترس انتخاب و سپس به سه پرسشنامه آرزوهای شغلی (دانزیگر و همکاران، ۲۰۰۸)، پرسشنامه سرزندگی تحصیلی (حسین چاری و دهقانی زاده، ۱۳۹۱)، و پرسشنامه رضایت تحصیلی (احمدی، ۱۳۸۸) پاسخ دادند. داده‌های پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مدل سازی معادلات ساختاری (SEM) و از طریق دو نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و AMOS نسخه ۲۵ تحلیل گردید. یافته‌ها: نتایج نشان داد، آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی و رضایت تحصیلی دارای رابطه معنادار هستند ($p < 0.05$) و $p < 0.01$). نتایج مدل سازی معادلات ساختاری نشان داد که رضایت تحصیلی متغیر میانجی کامل در رابطه بین آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی است. نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های مطالعه حاضر، لازم است در محیط‌های آکادمیک برای توانمندسازی هر چه بیشتر دانشجویان نقش آرزوهای شغلی و رضایت تحصیلی برای سرزندگی دانشجویان، مورد توجه سیاست‌گذاران نظام آموزش عالی عراق قرار گیرد.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2024.2034522.1587>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

آرزوهای شغلی به عنوان یکی از عوامل مهم در جهت‌دهی به زندگی حرفه‌ای و آینده تحصیلی افراد همواره مورد توجه پژوهشگران و سیاست‌گذاران قرار گرفته است. آرزوهای شغلی، تعریف فرد از اهداف حرفه‌ای و خواسته‌های خود در آینده است که از طریق عوامل مختلفی مانند محیط خانوادگی، شرایط اجتماعی، و تجربیات تحصیلی شکل می‌گیرد (Ahmed & Ahmed, 2017; Heydari et al., 2023; Lee et al., 2024; McDonnell et al., 2024). آرزوهای شغلی می‌توانند به عنوان یکی از شاخص‌های مهم در انگیزش و تحقق اهداف تحصیلی و شغلی افراد مورد توجه قرار گیرند (Al-Bahrani et al., 2020; Al-Bahrani et al., 2021). به بیان دیگر، افراد با آرزوهای شغلی معنادار می‌توانند انگیزه بیشتری برای دستیابی به اهداف تحصیلی و حرفه‌ای خود داشته باشند که این مسئله می‌تواند بر کیفیت زندگی تحصیلی و شغلی آن‌ها تاثیرگذار باشد (Ali & Menke, 2014).

سرزندگی تحصیلی یکی از مفاهیم مرتبط با رفاه روانی دانشجویان است که به توانایی آن‌ها در مقابله با استرس‌های تحصیلی و حفظ انرژی و انگیزه در طول دوران تحصیل اشاره دارد (Archer et al., 2015). تحقیقات نشان داده‌اند که افرادی که از سرزندگی تحصیلی بیشتری برخوردارند، احتمال بیشتری دارند تا به اهداف تحصیلی خود دست یابند و از مسیر تحصیلی خود لذت ببرند (Ashby & Schoon, 2012). از سوی دیگر، رضایت تحصیلی نیز به عنوان یک عامل میانجی می‌تواند بر سرزندگی تحصیلی تاثیرگذار باشد. رضایت تحصیلی به معنای میزان خشنودی و رضایت فرد از شرایط تحصیلی و دانشگاهی است که می‌تواند نقش مهمی در انگیزش و پایداری فرد در مسیر تحصیلی داشته باشد (Azmat et al., 2020).

مطالعات نشان داده‌اند که آرزوهای شغلی با رضایت تحصیلی و در نهایت سرزندگی تحصیلی دانشجویان ارتباط مستقیمی دارد (Baroudi et al., 2018). این ارتباط به‌ویژه در جوامع دانشگاهی که دانشجویان با چالش‌های متعددی مانند فشارهای تحصیلی و رقابت‌های شغلی مواجه هستند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (Berger et al., 2019). به عنوان مثال، مطالعه‌ای که توسط Rana، Bhatia و Gregor (2023) انجام شد، نشان داد که رضایت تحصیلی می‌تواند به عنوان یک عامل میانجی در ارتباط بین آرزوهای شغلی و سرزندگی تحصیلی عمل کند. در این پژوهش، دانشجویانی که از آرزوهای شغلی بالاتری برخوردار بودند و همچنین رضایت تحصیلی بیشتری داشتند، سرزندگی تحصیلی بیشتری نیز از خود نشان دادند (Bhatia et al., 2023).

علاوه بر این، تحقیقات نشان داده‌اند که عواملی مانند حمایت‌های خانوادگی و محیط اجتماعی نیز می‌توانند بر آرزوهای شغلی و در نتیجه بر رضایت و سرزندگی تحصیلی افراد تاثیرگذار باشند (Brown & Segrist, 2015). به عنوان مثال، پژوهش Cochran و همکاران (۲۰۱۱) به بررسی آرزوهای شغلی در میان نوجوانان پرداخت و نشان داد که آرزوهای شغلی نه تنها تحت تاثیر تجربیات تحصیلی بلکه تحت تاثیر شرایط خانوادگی و اجتماعی نیز قرار می‌گیرد (Cochran et al., 2011). این یافته‌ها به خوبی نشان می‌دهند که آرزوهای شغلی یک پدیده چندبعدی است که تحت تاثیر مجموعه‌ای از عوامل مختلف شکل می‌گیرد و در نهایت بر عملکرد تحصیلی و سرزندگی دانشجویان تأثیر می‌گذارد (Creed et al., 2011a, 2011b).

علاوه بر این، مطالعات نشان داده‌اند که خودکارآمدی شغلی و کنترل فرد بر مسیر حرفه‌ای نیز به طور مستقیم با آرزوهای شغلی در ارتباط است (Al-Bahrani et al., 2021). دانشجویانی که احساس می‌کنند کنترل بیشتری بر مسیر شغلی و تحصیلی خود دارند، معمولاً آرزوهای شغلی بالاتری را گزارش می‌کنند و رضایت تحصیلی بیشتری نیز تجربه می‌کنند (Dorri et al., 2011). این یافته‌ها نشان می‌دهند که افزایش احساس کنترل و خودکارآمدی می‌تواند منجر به بهبود آرزوهای شغلی و در نتیجه افزایش سرزندگی تحصیلی شود (Dudovitz et al., 2017).

در نهایت، لازم به ذکر است که سیاست‌گذاران در نظام آموزش عالی باید به نقش آرزوهای شغلی و رضایت تحصیلی در افزایش سرزندگی تحصیلی دانشجویان توجه کنند. ایجاد محیط‌های آموزشی که از رشد و توسعه آرزوهای شغلی دانشجویان حمایت کنند، می‌تواند به افزایش انگیزه و پایداری آن‌ها در مسیر تحصیلی کمک کند (Edwin et al., 2019; Goddard, 2003; Haseli Songhori & Salamti, 2024; Kokabi Rahman et al., 2023; Mahmudi et al., 2023). در این راستا، ایجاد برنامه‌های مشاوره‌ای و آموزشی که به دانشجویان کمک کنند تا به آرزوهای شغلی خود دست یابند و از رضایت تحصیلی بیشتری برخوردار شوند، می‌تواند نقش مهمی در بهبود کیفیت زندگی تحصیلی دانشجویان داشته باشد (Fernando & Jayasekara, 2017).

در نتیجه، آرزوهای شغلی به عنوان یکی از عوامل کلیدی در تعیین سرزندگی تحصیلی دانشجویان باید به‌طور جدی در سیاست‌گذاری‌های آموزشی مورد توجه قرار گیرد. همچنین، با توجه به اینکه رضایت تحصیلی می‌تواند به عنوان یک متغیر میانجی در این رابطه عمل کند، لازم است تا برنامه‌های آموزشی و حمایتی مناسبی برای بهبود رضایت تحصیلی دانشجویان تدوین شود (Fisher et al., 2011). از این رو می‌توان گفت که سرزندگی تحصیلی برای عملکرد و توانمندی دانشجویان در محیط‌های دانشگاهی از اهمیت زیادی برخوردار است. این پژوهش با هدف تعیین رابطه آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی با توجه به نقش میانجی رضایت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه واسط در کشور عراق اجرا شد.

روش‌شناسی

این پژوهش از نوع همبستگی از نوع مدل سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری مطالعه حاضر را، تمامی دانشجویان دانشگاه واسط در کشور عراق به تعداد ۵۰۰۰ نفر در بهار و تابستان سال ۱۴۰۳ (تابستان سال ۲۰۲۴) تشکیل دادند. از جامعه آماری مورد اشاره از طریق نمونه‌گیری در دسترس بر اساس توصیه حداقل ۱۵ نفر نمونه به ازای هر متغیر پیش بین، با توجه به هشت مولفه آرزوهای شغلی و رضایت تحصیلی که در مجموع نه متغیر می‌شوند، ۲۵۰ نفر (به ازای هر متغیر پیش بین حدود ۲۸ نفر نمونه) انتخاب شدند. پس از بازگشت پرسشنامه‌ها، هیچ پرسشنامه مخدوشی وجود نداشت. معیارهای ورود شامل تمایل و رضایت برای مشارکت در اجرای پژوهش و اشتغال به شغل دانشجویی در شهر واسط در کشور عراق بودند. از پرسشنامه‌های زیر در مطالعه استفاده شد. لازم به توضیح است که این پرسشنامه‌ها به روش ترجمه و باز ترجمه ابتدا از زبان فارسی توسط یک روانشناس مسلط به زبان عربی به زبان عربی ترجمه و سپس توسط یک متخصص زبان عربی به فارسی برگردانده شد و پس از تطبیق دو مرحله، تفاوت‌ها اصلاح و سپس اجرا گردید.

۱. پرسشنامه آرزوهای شغلی: برای سنجش آرزوهای شغلی، از پرسشنامه ۲۵ سوالی معرفی شده توسط دانزیگر و همکاران (۲۰۰۸) که هشت حوزه شایستگی فنی-کارکردی (۳ سوال)، شایستگی عمومی مدیریتی (۳ سوال)، خودمختاری-استقلال (۴ سوال)، امنیت-ثبات شخصی (۳ سوال)، خلاقیت کارآفرینی (۳ سوال)، خدمت و از خودگذشتگی و ایثار (۳ سوال)، چالش محض (۳ سوال)، و سبک زندگی (۳ سوال) را پوشش می‌دهد، سنجش شد. مقیاس پاسخ‌گویی این پرسشنامه پنج درجه‌ای از خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵ است و دامنه نوسان امتیازات برای همه خرده مقیاس‌ها به جز خودمختاری-استقلال که بین ۴ تا ۲۰ است، بین ۳ تا ۱۵ و افزایش امتیازات به معنای افزایش هر یک از ابعاد مطرح برای پرسشنامه است. دانزیگر و همکاران (۲۰۰۸) روایی سازه عاملی این پرسشنامه را از طریق تحلیل عامل اکتشافی و تحلیل عامل تاییدی بررسی و تایید نموده‌اند. فتحی (۱۳۹۱) این پرسشنامه را در ایران اعتبار سنجی نموده است. روایی صوری و سپس روایی محتوایی این پرسشنامه از طریق نظرات تخصصی صاحب‌نظران ابتدا بررسی و سپس از طریق تحلیل عاملی اکتشافی روایی سازه هشت عاملی این پرسشنامه مستند شده است. آلفای کرونباخ این پرسشنامه نیز به ترتیب برای شایستگی فنی-کارکردی برابر با ۰/۸۳۲، شایستگی عمومی مدیریتی برابر با ۰/۷۲۲، خودمختاری-استقلال برابر با ۰/۷۵۲، امنیت-ثبات شخصی برابر با ۰/۷۶۳، خلاقیت کارآفرینی برابر با ۰/۷۴۴، خدمت و از خودگذشتگی و ایثار برابر با ۰/۷۲۳، چالش محض برابر با ۰/۷۰۱، و سبک زندگی برابر با ۰/۷۲۲ و برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۳ گزارش شده است (فتحی، ۱۳۹۱). برای استفاده در مطالعه حاضر، این پرسشنامه به زبان عربی ترجمه و روایی آن به تایید پنج تن از اساتید دانشگاه رسید. پایایی این پرسشنامه نیز با استفاده از آلفای کرونباخ در کشور عراق به ترتیب برای حوزه شایستگی فنی-کارکردی، شایستگی عمومی مدیریتی، خودمختاری-استقلال، امنیت-ثبات شخصی، خلاقیت کارآفرینی، خدمت و از خودگذشتگی و ایثار، چالش محض، سبک زندگی و برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۷۶، ۰/۷۶، ۰/۷۵، ۰/۶۳، ۰/۷۸، ۰/۷۰، ۰/۶۰، ۰/۸۵، و ۰/۹۳ به دست آمد.

۲. پرسشنامه سرزندگی تحصیلی: حسین‌چاری و دهقانی‌زاده (۱۳۹۱) با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۸) که دارای ۴۱ گویه است، پرسشنامه سرزندگی تحصیلی را با ۹ گویه نهایی و به صورت تک مولفه‌ای تهیه و ارائه نمودند. این پرسشنامه ۹ سوالی برای سنجش سرزندگی تحصیلی در مطالعه حاضر استفاده شد. مقیاس پاسخگویی این پرسشنامه ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵)، دامنه نوسان امتیازات ۹ تا ۴۵ و افزایش نمره در این پرسشنامه نشان دهنده سرزندگی تحصیلی بیشتر است. با توجه به اینکه این پرسشنامه در ایران تهیه و ارائه شده است، شواهد روایی و پایایی خارجی برای این پرسشنامه در دسترس نیست. حسین‌چاری و دهقانی‌زاده (۱۳۹۱) به منظور بررسی ساختار عاملی (روایی سازه) پرسشنامه سرزندگی تحصیلی از تحلیل عامل اکتشافی مبتنی بر تحلیل مولفه اصلی با چرخش متعامد واریماکس استفاده نمودند. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد با حذف یک گویه (سؤال، ۸) در ضریب پایایی آزمون برحسب آلفای کرونباخ افزایشی حدود ۰/۰۵ (از ۰/۷۵ به ۰/۸)، ایجاد می‌شود. بر همین اساس شواهد حاصل از تحلیل عامل اکتشافی روایی سازه عاملی پرسشنامه سرزندگی تحصیلی را نشان داده است. همچنین با حذف یک گویه آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۰ و ضریب باز آزمایی برابر با ۰/۷۳ را برای این پرسشنامه گزارش شده است (Emami Khotbesara et al., 2024). برای استفاده در مطالعه حاضر، این پرسشنامه به زبان عربی ترجمه و روایی آن به تایید پنج تن از اساتید دانشگاه رسید. پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ در مطالعه حاضر برابر با ۰/۸۷ به دست آمد.

۳. پرسشنامه رضایت تحصیلی: برای سنجش رضایت تحصیلی از پرسشنامه ۳۰ سوالی معرفی شده توسط احمدی (۱۳۸۸) که چهار حوزه رضایت از مدرسه، رضایت از رشته تحصیلی، نگرش به تحصیل و رضایت از معلمان را پوشش می‌دهد، استفاده شد. مقیاس پاسخگویی این پرسشنامه براساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) و دامنه نوسان امتیازات از ۳۰ تا ۱۵۰ است. افزایش نمرات در این پرسشنامه نشان دهنده رضایت تحصیلی بیشتر است. احمدی (۱۳۸۸) به منظور بررسی ساختار عاملی (روایی سازه) پرسشنامه از تحلیل مولفه اصلی با چرخش متعامد واریماکس استفاده و

شواهد به دست آمده نشان داد که این پرسشنامه از ساختاری مطلوب برخوردار است. همچنین آلفای کرونباخ این پرسشنامه نیز برابر با ۰/۷۳ گزارش شده است. این پرسشنامه نیز در مطالعات مختلف تاکنون استفاده شده است. از جمله احمدی و شیخ الاسلام (۱۳۹۰) در مطالعه خود به عنوان شواهدی از روایی همگرایی این پرسشنامه روابط مثبت و معناداری را بین رضایت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی به دست آورده و آلفای کرونباخ این پرسشنامه را نیز برابر با ۰/۷۳ گزارش نمودند (Haseeli Songhori & Salamti, 2024). برای استفاده در مطالعه حاضر، این پرسشنامه به زبان عربی ترجمه و روایی آن به تایید پنج تن از اساتید دانشگاه رسید. پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ در کشور عراق در مطالعه حاضر برابر با ۰/۸۹ به دست آمد. پرسشنامه‌های پژوهش به صورت خودگزارش دهی پاسخ داده شدند. داده‌های به دست آمده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون همراه با میانگین و انحراف معیار و در نهایت پس از بررسی پیش فرض‌های آماری نرمالیتی از طریق آزمون شاپیرو-ویلک و خطی بودن رابطه متغیرها از طریق نمودار پراکندگی، از طریق تحلیل مدل سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ و نرم افزار AMOS نسخه ۲۶ تحلیل شد.

یافته‌ها

در جدول ۱، ویژگی‌های جمعیت شناختی گروه نمونه پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گروه نمونه پژوهش (n=۲۵۰)

متغیر	فراوانی	درصد	متغیر	فراوانی	درصد
مقطع تحصیلی			سن		
کارشناسی	۱۴۸	۵۹/۲	۱۸ تا ۲۰ سال	۴۳	۱۷/۲
کارشناسی ارشد	۷۶	۳۰/۴	۲۱ تا ۲۵ سال	۱۲۹	۵۱/۶
دکتری	۲۶	۱۰/۴	۲۶ تا ۳۰ سال	۶۲	۲۴/۸
-	-	-	۳۱ سال و بیشتر	۱۶	۶/۴
وضعیت تاهل			جنسیت		
متاهل	۹۴	۳۷/۶	مرد	۱۲۶	۵۰/۴
مجرد	۱۵۶	۶۲/۴	زن	۱۲۴	۴۹/۶

در جدول ۲ میانگین و انحراف معیار و همبستگی بین متغیرهای پژوهش نشان داده شده است.

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار و همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
شایستگی فنی - کارکردی	-									
شایستگی مدیریتی عمومی	۰/۶۸**	-								
امنیت - ثبات	۰/۵۷**	۰/۶۸**	-							
خلاقیت کارآفرینی	۰/۶۱**	۰/۶۹**	۰/۶۶**	-						
استقلال - خودمختاری	۰/۶۳**	۰/۷۰**	۰/۷۱**	۰/۶۷**	-					
خدمت و از خودگذشتگی و ایثار	۰/۴۱**	۰/۶۲**	۰/۶۳**	۰/۵۳**	۰/۷۳**	-				
چالش محض	۰/۴۱**	۰/۵۱**	۰/۴۲**	۰/۴۰**	۰/۴۶**	۰/۴۹**	-			
سبک زندگی	۰/۳۰**	۰/۳۴**	۰/۲۸**	۰/۳۰**	۰/۳۶**	۰/۳۵**	۰/۶۵**	-		
رضایت تحصیلی	۰/۳۸**	۰/۴۳**	۰/۳۶**	۰/۴۴**	۰/۴۳**	۰/۳۷**	۰/۴۸**	۰/۲۹**	-	
سرزندگی تحصیلی	۰/۳۶**	۰/۴۲**	۰/۴۳**	۰/۳۵**	۰/۴۸**	۰/۴۷**	۰/۶۶**	۰/۷۶**	۰/۲۸**	-
میانگین	۱۲/۹۰	۱۲/۷۶	۱۲/۸۶	۱۳/۲۵	۱۷/۴۳	۱۳/۰۴	۱۲/۹۴	۱۲/۴۹	۱۲۹/۴۶	۳۷/۶۷
انحراف معیار	۱/۸۰	۱/۸۸	۱/۸۸	۱/۶۳	۲/۴۸	۱/۸۶	۱/۶۰	۲/۴۰	۱۱/۲۳	۵/۵۰

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

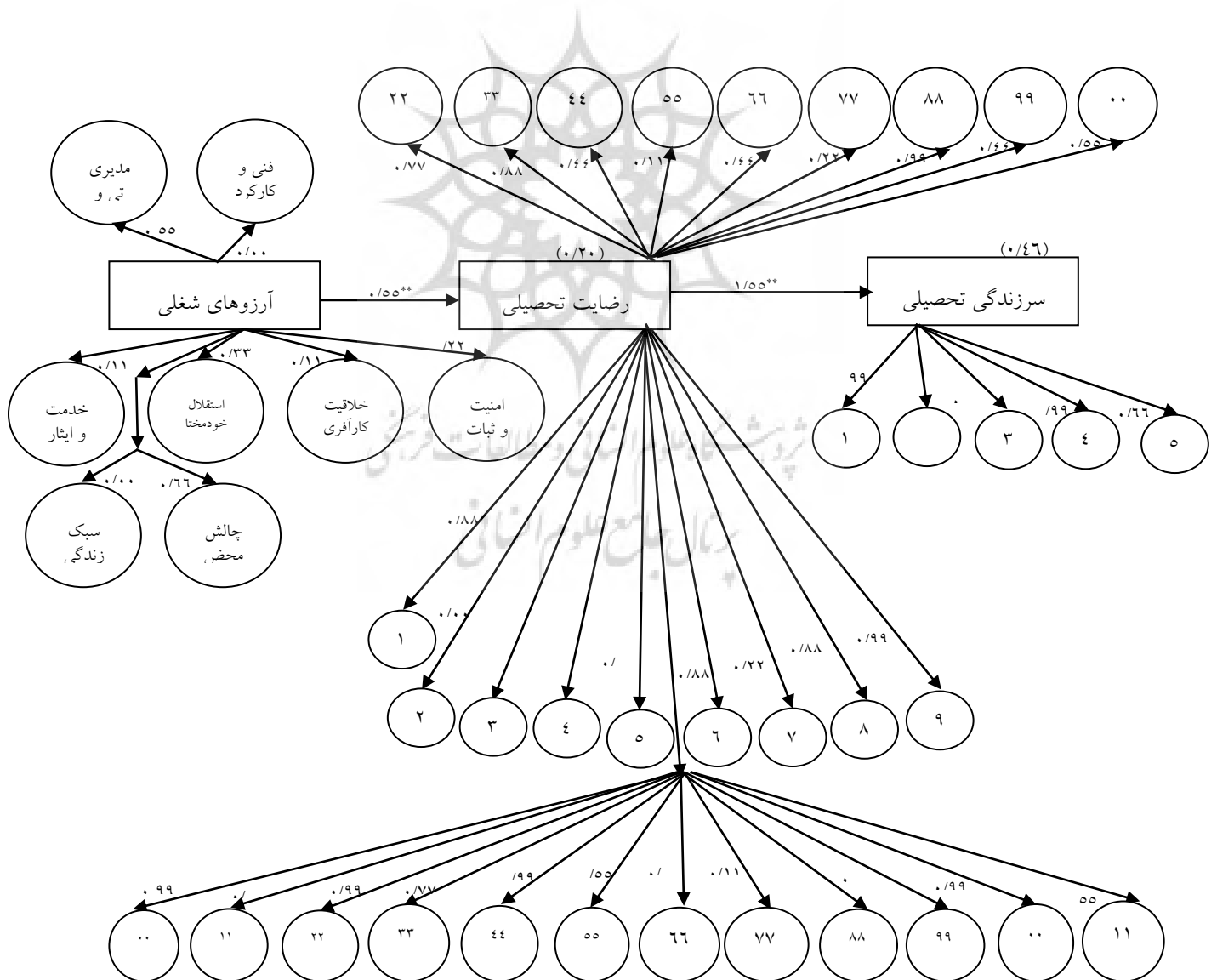
چنان‌که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، ابعاد یا مولفه‌های هشتگانه آرزوهای شغلی با رضایت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دارای رابطه مثبت و معناداری هستند ($p < 0/01$). در جدول ۳ نتایج تحلیل مدل سازی معادلات ساختاری ارائه شده است.

جدول ۳. مسیره‌های مدل آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی با توجه به نقش میانجی رضایت تحصیلی

ردیف	مسیره‌های مدل	B	SE	β	p	R ²
۱	آرزوهای شغلی ← رضایت تحصیلی	۳/۸۷**	۰/۵۲	۰/۴۵**	۰/۰۰۱	۰/۲۰
۲	رضایت تحصیلی ← سرزندگی تحصیلی	۰/۵۸**	۰/۰۷	۱/۲۵**	۰/۰۰۱	۰/۴۶

* $p < 0/05$ ** $p < 0/01$

چنان‌که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، آرزوهای شغلی ($\beta = 0/45, p < 0/01$) با رضایت تحصیلی دارای رابطه معنادار است و توانسته، ۲۰ درصد از واریانس این متغیر را تبیین کند. در ادامه رضایت تحصیلی ($\beta = 1/25, p < 0/01$) با سرزندگی تحصیلی دارای رابطه معنادار بوده و توانسته ۴۶ درصد از واریانس این متغیر را تبیین نماید. در شکل ۲ الگوی ساختاری نهایی پژوهش ارائه شده است.

شکل ۱. الگوی نهایی ساختاری پژوهش (برای سرزندگی تحصیلی)

چنان که در شکل ۱ دیده می‌شود، آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی از طریق رضایت تحصیلی دارای رابطه غیرمستقیم است. در جدول ۴، اثرات غیرمستقیم مطرح در مدل نهایی (شکل ۱) ارائه شده است.

جدول ۴. اثرات غیرمستقیم مدل نهایی پژوهش در حالت استاندارد و غیراستاندارد برای سرزندگی تحصیلی

ردیف	اثرات غیرمستقیم	سرزندگی تحصیلی	
		استاندارد	
		غیراستاندارد	
۱	اثر غیرمستقیم آرزوهای شغلی بر سرزندگی تحصیلی از طریق رضایت تحصیلی	۰/۵۶۷**	۲/۲۴**

* $p < 0.05$

چنان که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، ضرایب غیرمستقیم آرزوهای شغلی برای سرزندگی تحصیلی از طریق رضایت تحصیلی معنادار است ($p < 0.01$). شاخص‌های برازش مدل نهایی در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش (برای مدل سرزندگی تحصیلی)

شاخص برازش	مقدار قابل قبول	مقدار در مطالعه حاضر	نتیجه
۱. χ^2	غیرمعنادار بودن	$p = 0.102$ و $33/09$	مطلوب
۲. نسبت χ^2 / df	کوچتر از ۳	۱/۳۸	مطلوب
۳. شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۷	مطلوب
۴. شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۹	مطلوب
۵. شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۹	مطلوب
۶. ریشه میانگین باقیمانده (RMR)	۰/۰۵ و کمتر	۰/۰۴۲	مطلوب
۷. تقریب ریشه میانگین مجزورات خطا (RMSEA)	۰/۰۸ و کمتر	۰/۰۳۹	مطلوب

چنانکه در جدول ۵ مشاهده می‌شود، کلیه شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش، در مقایسه با سطح مقادیر قابل قبول، از وضعیت مطلوبی برخوردار است. به این معنی که مدل نهایی پژوهش، از وضعیت مطلوبی برخوردار است. بنابراین مطابق با نتایج ارائه شده در جداول ۳ تا ۵، مدل پژوهش مبنی بر این که بین آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی با توجه به نقش میانجی رضایت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه واسط رابطه وجود دارد، مورد تایید قرار می‌گیرد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که آرزوهای شغلی و رضایت تحصیلی به‌طور معناداری با سرزندگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه واسط عراق مرتبط هستند. همچنین، رضایت تحصیلی به عنوان یک متغیر میانجی کامل در رابطه بین آرزوهای شغلی و سرزندگی تحصیلی عمل می‌کند. این یافته‌ها با نتایج تحقیقات پیشین که به بررسی ارتباط بین آرزوهای شغلی، رضایت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی پرداخته‌اند هم‌خوانی دارد.

یافته‌های پژوهش حاضر مبنی بر اینکه آرزوهای شغلی با سرزندگی تحصیلی مرتبط است، با تحقیقات پیشین مطابقت دارد. به عنوان مثال، مطالعات انجام‌شده توسط Al-Bahrani و همکاران (۲۰۲۰) نشان داده است که آرزوهای شغلی می‌تواند بر بهبود عملکرد تحصیلی و انگیزش فردی تأثیر بگذارد

(Al-Bahrani et al., 2020). همچنین، تحقیق Ahmed و Ahmed (2017) نیز بیان می‌کند که افرادی با آرزوهای شغلی معنادار و مشخص، معمولاً انگیزه بیشتری برای دستیابی به اهداف تحصیلی خود دارند (Ahmed & Ahmed, 2017). در این پژوهش نیز مشاهده شد که دانشجویانی که آرزوهای شغلی بالاتری دارند، سرزندگی تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند. این نتیجه به خوبی نشان‌دهنده اهمیت آرزوهای شغلی در ایجاد انگیزه و انرژی تحصیلی در دانشجویان است.

نتایج این پژوهش همچنین نشان داد که رضایت تحصیلی به عنوان یک میانجی کامل در رابطه بین آرزوهای شغلی و سرزندگی تحصیلی عمل می‌کند. این نتیجه نشان می‌دهد که دانشجویانی که رضایت بیشتری از محیط تحصیلی خود دارند، سرزندگی تحصیلی بالاتری را تجربه می‌کنند. مطالعات پیشین نیز به تأیید این نتیجه پرداخته‌اند. به عنوان مثال، پژوهش Baroudi و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که رضایت تحصیلی به عنوان یک عامل کلیدی در افزایش انگیزه و پایداری تحصیلی نقش دارد (Baroudi et al., 2018). همچنین، تحقیق Bhatia و همکاران (۲۰۲۳) نشان می‌دهد که رضایت تحصیلی به عنوان یک متغیر میانجی می‌تواند تأثیر آرزوهای شغلی بر سرزندگی تحصیلی را تقویت کند (Bhatia et al., 2023). این یافته‌ها نشان می‌دهند که بهبود شرایط تحصیلی و افزایش رضایت دانشجویان می‌تواند منجر به افزایش سرزندگی تحصیلی و دستیابی به اهداف تحصیلی شود.

نتایج پژوهش حاضر همچنین با نتایج تحقیقاتی که به بررسی نقش خودکارآمدی در ارتباط با آرزوهای شغلی و رضایت تحصیلی پرداخته‌اند، هم‌خوانی دارد. به عنوان مثال، Al-Bahrani و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند که خودکارآمدی شغلی و احساس کنترل بر مسیر حرفه‌ای می‌تواند به طور مستقیم با آرزوهای شغلی و در نتیجه با رضایت و سرزندگی تحصیلی مرتبط باشد (Al-Bahrani et al., 2021). این یافته‌ها به خوبی نشان‌دهنده اهمیت ایجاد احساس کنترل و خودکارآمدی در دانشجویان برای دستیابی به اهداف شغلی و تحصیلی است. از سوی دیگر، نتایج این پژوهش نشان داد که رضایت تحصیلی نقش میانجی کامل را ایفا می‌کند و این یافته با نتایج Dudovitz و همکاران (۲۰۱۷) همسو است که بیان کردند رضایت تحصیلی می‌تواند به عنوان یک متغیر کلیدی در افزایش سرزندگی و انگیزه تحصیلی دانشجویان عمل کند (Dudovitz et al., 2017).

در نهایت، یافته‌های این پژوهش نشان داد که توجه به آرزوهای شغلی و رضایت تحصیلی به عنوان دو عامل مهم در بهبود سرزندگی تحصیلی دانشجویان اهمیت دارد. سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در حوزه آموزش عالی باید برنامه‌هایی را برای افزایش رضایت تحصیلی و تشویق دانشجویان به تعیین آرزوهای شغلی معنادار تدوین کنند. این مسئله به ویژه در دانشگاه‌های کشورهای در حال توسعه که دانشجویان با چالش‌های متعددی مواجه هستند، اهمیت بیشتری دارد (Edwin et al., 2019).

این پژوهش با وجود ارائه نتایج مفید، محدودیت‌هایی نیز دارد که باید به آن‌ها توجه شود. اولین محدودیت این پژوهش استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس است که ممکن است تعمیم‌پذیری نتایج به سایر جمعیت‌های دانشجویی را محدود کند. علاوه بر این، پژوهش حاضر به صورت مقطعی انجام شد و از این رو، نمی‌توان به طور قطعی درباره رابطه علی بین متغیرها اظهار نظر کرد. همچنین، پژوهش تنها در یک دانشگاه خاص (دانشگاه واسط) انجام شد و ممکن است نتایج آن با توجه به ویژگی‌های فرهنگی و آموزشی این دانشگاه متفاوت باشد.

با توجه به محدودیت‌های ذکر شده، پیشنهاد می‌شود که تحقیقات آینده با استفاده از روش‌های طولی انجام شود تا بتوان به بررسی رابطه علی بین آرزوهای شغلی، رضایت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی پرداخت. همچنین، استفاده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی در تحقیقات آینده می‌تواند تعمیم‌پذیری نتایج را افزایش دهد. انجام مطالعات مشابه در دانشگاه‌های مختلف و با جمعیت‌های متنوع نیز می‌تواند به بررسی دقیق‌تر این روابط در فرهنگ‌ها و شرایط مختلف کمک کند. در نهایت، پیشنهاد می‌شود که در تحقیقات آینده به بررسی سایر عوامل موثر بر سرزندگی تحصیلی مانند حمایت‌های خانوادگی و اجتماعی پرداخته شود.

با توجه به نتایج این پژوهش، پیشنهاد می‌شود که برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران در حوزه آموزش عالی، به افزایش رضایت تحصیلی دانشجویان توجه بیشتری داشته باشند. این امر می‌تواند از طریق بهبود شرایط تحصیلی، افزایش فرصت‌های شغلی پس از فارغ‌التحصیلی و ارائه برنامه‌های مشاوره شغلی و تحصیلی به دانشجویان محقق شود. همچنین، تشویق دانشجویان به تعیین آرزوهای شغلی معنادار و ایجاد برنامه‌هایی که به تقویت خودکارآمدی شغلی آن‌ها کمک کند، می‌تواند به افزایش سرزندگی تحصیلی و بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان منجر شود. در نهایت، ایجاد محیط‌های حمایتی و انگیزشی در دانشگاه‌ها می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا به اهداف تحصیلی و شغلی خود دست یابند.

تشکر و قدرانی

بدین وسیله پژوهشگران از شرکت کنندگان در پژوهش به دلیل مشارکت فعال در پژوهش و از مسئولان آن‌ها به دلیل موافقت جهت انجام پژوهش و انجام پرسشنامه تقدیر و تشکر می‌شود.

References

- Ahmed, S., & Ahmed, A. (2017). Career Onion: Peeling Off the Layers for Occupational Preferences and Career Aspirations. *International Journal of Management Excellence*, 8(3), 1023-1032. [DOI]
- Al-Bahrani, M., Shindi, Y. A., Suad, M. A. S. A.-L., & Bakkar, B. (2021). A Path Analysis of Effects of the Career Locus of Control Dimensions and Career Decision Self-Efficacy on Career Aspiration. *International Journal of Adolescence and Youth*, 26(1), 367-375. [DOI]
- Al-Bahrani, M., Suad, M. A. S. A.-L., Shindi, Y. A. A., & Bakkar, B. S. (2020). Career Aspiration and Related Contextual Variables. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 703-711. [DOI]
- Ali, S. R., & Menke, K. A. (2014). Rural Latino Youth Career Development: An Application of Social Cognitive Career Theory. *The Career Development Quarterly*, 62(2), 175-186. [DOI]
- Archer, L., DeWitt, J., & Osborne, J. (2015). Is Science for Us? Black Students' and Parents' Views of Science and Science Careers. *Science Education*, 99(2), 199-237. [DOI]
- Ashby, J. S., & Schoon, I. (2012). Living the Dream? A Qualitative Retrospective Study Exploring the Role of Adolescent Aspirations Across the Life Span. *Developmental Psychology*, 48(6), 1694-1706. [DOI]
- Azmat, G., Cuñat, V., & Henry, E. (2020). Gender Promotion Gaps: Career Aspirations and Workplace Discrimination. *SSRN Electronic Journal*. [DOI]
- Baroudi, S. E., Khapova, S. N., Fleisher, C., & Jansen, P. (2018). How Do Career Aspirations Benefit Organizations? The Mediating Roles of the Proactive and Relational Aspects of Contemporary Work. *Frontiers in psychology*, 9. [DOI]
- Berger, N., Hanham, J., Stevens, C. J., & Holmes, K. (2019). Immediate Feedback Improves Career Decision Self-Efficacy and Aspirational Alignment. *Frontiers in psychology*, 10. [DOI]
- Bhatia, A., Rana, S., & Gregor, M. A. (2023). The Relationship Between Parental Attachment and Career Aspirations in Indian Female Undergraduate Students. *Journal of Career Assessment*, 31(4), 631-647. [DOI]
- Brown, D. L., & Segrist, D. J. (2015). African American Career Aspirations. *Journal of Career Development*, 43(2), 177-189. [DOI]
- Cochran, D. B., Wang, E. W., Stevenson, S., Johnson, L. E., & Crews, C. (2011). Adolescent Occupational Aspirations: Test of Gottfredson's Theory of Circumscription and Compromise. *The Career Development Quarterly*, 59(5), 412-427. [DOI]
- Creed, P. A., Tilbury, C., Buys, N. J., & Crawford, M. J. (2011a). The Career Aspirations and Action Behaviours of Australian Adolescents in Out-of-Home-Care. *Children and Youth Services Review*, 33(9), 1720-1729. [DOI]
- Creed, P. A., Tilbury, C., Buys, N. J., & Crawford, M. J. (2011b). Cross-Lagged Relationships Between Career Aspirations and Goal Orientation in Early Adolescents. *Journal of Vocational Behavior*, 78(1), 92-99. [DOI]
- Dorri, M., Sheiham, A., & Watt, R. G. (2011). The Relationship Among Educational Achievement, Career Aspiration, and Oral Hygiene Behaviours in Iranian Adolescents. *European Journal of Oral Sciences*, 119(1), 48-54. [DOI]
- Dudovitz, R., Nelson, B. B., & Wong, M. D. (2017). What Do You Want to Be When You Grow Up? Career Aspirations as a Marker for Adolescent Well-Being. *Academic Pediatrics*, 17(2), 153-160. [DOI]
- Edwin, M., Prescod, D. J., & Bryan, J. (2019). Profiles of High School Students' STEM Career Aspirations. *The Career Development Quarterly*, 67(3), 255-263. [DOI]
- Emami Khotbesara, Z., Mahdian, H., & Bakhshipour, A. (2024). Comparing the Effectiveness of Academic Buoyancy and Psychological Capital Training on Academic Procrastination in Female High School Students [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(3), 149-160. [DOI]
- Fernando, R. T. W., & Jayasekara, P. (2017). Determinants of Career Aspiration: An Empirical Study on Masters of Business Administration Students of Selected Two National Universities in Sri Lanka. *Human Resource Management Journal*, 3(2). [DOI]
- Fisher, L. D., Gushue, G. V., & Cerrone, M. (2011). The Influences of Career Support and Sexual Identity on Sexual Minority Women's Career Aspirations. *The Career Development Quarterly*, 59(5), 441-454. [DOI]
- Goddard, R. D. (2003). Relational Networks, Social Trust, and Norms: A Social Capital Perspective on Students' Chances of Academic Success. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 25(1), 59-74. [DOI]
- Haseli Songhori, M., & Salamti, K. (2024). The Linkage Between University Students' Academic Engagement and Academic Support: The Mediating Role of Psychological Capital. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(2), 72-84. [DOI]

- Heydari, R., Yousefi, Z., & Mahdad, A. (2023). How to Prepare Own Child for Career Path Success? Analyzing the Educational Components of Parents for Career Path Success from Childhood: A Sample of Qualitative Content Analysis. *ias-e-idje*, 6(2), 212-224. [DOI]
- Kokabi Rahman, E., Taghvaei, D., & Pirani, Z. (2023). The Effectiveness of Cognitive and Metacognitive Strategies Teaching on Academic Motivation, Academic Engagement and Quality of Life in School of Students with Specific Learning Disorder in Hamadan City. *Sociology of Education*, 8(2), 257-266. [DOI]
- Lee, A., Wong, Y., & Seng Neo, X. (2024). The Role of Educational Institutions in Shaping Student Self-Perception [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(2), 57-64. [DOI]
- Mahmodi, A., Yarahmadi, Y., & Moradi, O. (2023). Comparing the Effectiveness of Reverse Learning Model and Cooperative Learning on the Academic Engagement of Secondary School Students. *Sociology of Education*, 10(1), 366-376. [DOI]
- McDonnell, M., Yang, Y., & Zadhan, Z. (2024). Linking Emotional and Social Competencies to Career Readiness Among Senior Undergraduates [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(1), 198-204. [DOI]

